

НЕОМЕРКАНТИЛІЗМ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНА АКТУАЛЬНІСТЬ

САПАЧУК Юрій,

*старший викладач Національного університету
«Києво-Могилянська академія», Україна
orcid.org/0009-0005-4301-5442*

В сучасній економічній теорії із 1970-х рр. *меркантилізму* приділяється досить незначна увага. Цей напрям вважається т. зв. гетеродоксальним поряд із рядом інших підходів, що знаходяться в тіні мейнстримної течії. Проте, модифікована версія неокласичної економічної теорії після глобальної фінансової кризи втратила свою практичну значимість навіть в своєму останньому bastionі, англо-саксонських країнах. Хоча, доволі часто меркантилізм розглядається як пережиток минулого, в сучасній економіці ХХІ ст. він парадоксальним чином підтверджує свою актуальність.

Основні ідеї меркантилістів знову знаходять своє підтвердження в сучасній світовій економіці [2; Р. 30].

1. Національне багатство не може бути створеним чи базуватись на виробництві сировини чи за відсутності обробного сектору.

2. Навіть не надто ефективний сектор виробництва забезпечує значно вищий рівень доходів в економіці, аніж невиробничий сектор.

Виходячи із цього широкомасштабна деіндустріалізація є вкрай згубною для економіки, навіть попри те, що сучасна економіка характеризується значним обсягом сфери послуг (третинний сектор). На сучасному етапі відбувається загострення протистояння країн глобального Півдня із розвиненими країнами. Здавалосьь, що головним активом постіндустріальної економіки є інформація, проте стійка позитивна демографічна динаміка населення земної кулі, на разі, не зменшила питання актуальність володіння природними ресурсами, що, власне, пояснює політекономічну природу даного загострення.

Фактори розвитку меркантилістичної політики в світовому масштабі:

1. Наявність значного обсягу торгівлі.

2. Достатня кількість акторів міжнародної торгівлі, задля високого рівня конкуренції.

3. Етатизм, централізованість та бюрократична ефективність національної економіки.

Базові передумови теорії меркантилізму [1; Р. 58]:

1. Гроші стимулюють торгівлю.
2. Посилення інфляції витрат визначає рівень цін та темп інфляції.
3. Процентна ставка є суто грошовою змінною, рівень котрої є свідченням (не-) достатньої кількості грошей.
4. Готівка, що не задіяна в торгівлі формує заощадження.
5. Рівень цін та ділова активність визначають обсяг грошової маси, отже, остання пасивно адаптується до виробництва.
6. Надмірна емісія неможлива за умови, що грошова маса підкріплена номінальною вартістю реальних активів.
7. В інструментах грошово-кредитної політики перевага надається дискреційним підходам, а не формальним правилам.

Найбільш популярні напрями сучасних досліджень впливу меркантилізму на сучасну глобалізовану економіку: економічне зростання, концентрація людського капіталу, формування міжнародних резервів.

Глобальна фінансова криза 2008–2010 рр. показала, що вільний нерегульований ринок, в основі якого неоліберальна доктрина, може призвести світову економіку до катастрофи. Криза чітко показала необхідність створення нової теоретичної та макроекономічної парадигми, а також нову модель економічного зростання.

Меркантилістична політика, згідно якої в якості багатства виступає не тільки золото, але й іноземні державні облигації успішно зарекомендувала себе в країнах Південно-Східної Азії. Китай, Японія та Півд. Корея акумулювали на сьогодні більше 5 трлн дол міжнародних резервів [3]. Це дало підстави для звинувачення Китаю в штучному заниженні курсу юаня. За оцінками деяких фахівців недооцінка – 40 %. Міжнародні резерви можуть знизити негативні наслідки для національної економіки від «втечі» іноземного капіталу під час фінансової кризи.

Сучасному технологічному укладу притаманні стрімкі *діджиталізація* та *фінансилізація*. З'явилися чисельні криптовалюти, котрі ефективно виконують грошову функцію обігу. У зв'язку із цим можна передбачити, що розширення криптовалютного обігу знизить вірогідність появи бульбашок ліквідності та змусить Центральні банки відмовитись від маніпуляцій валютними курсами. Проте, практика свідчить, що криптовалюта не в змозі створити реальну конкуренцію класичним фіатним грошам.

Окрім політекономічного існує політичний аспект даної проблематики. Країни глобального Півдня, котрі ефективно

застосовують принципи меркантилізму в сучасній економічній політиці протистоять не країнам глобальної Півночі, як це було відображено в відомій папській енциклопедії («Соціальні питання», 1987 р.), а ТНК-ТНБ, що якісно змінює природу даного протистояння.

Повернення до меркантилістичної економічної політики економічно виправдане в сучасному глобалізованому світі у випадку конкурентного відставання країни. В цьому аспекті є актуальним перехід до змішаного типу економіки, котрий ефективно зарекомендував себе в розвинутих країнах після 2СВ. Формування довгострокової економічної політики України після перемоги над російським агресором повинно врахувати успішний досвід теорії та практики неомеркантилізму.

Список використаних джерел

1. Humphrey T. M. (1999). Mercantilists and classicals: Insights from Doctrinal History. *Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly*, Vol. 85/2, pp. 55–82.

2. Reinert E.S., Reinert S.A. (2011). Mercantilism and economic development: Schumpeterian dynamics, institution building, and international benchmarking. *Oikos*, Vol. 10, № 1, pp. 8–37.

3. Trading Economics <https://tradingeconomics.com/country-list/foreign-exchange-reserves>

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС РЕАЛІЗАЦІЇ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНИ

СОСНОВСЬКА Ольга,

доцент Української академії друкарства, Україна

orcid.org/0000-0001-5413-2517

ХАМУЛА Орест,

професор Української академії друкарства, Україна

orcid.org/0000-0003-0926-9156

Характер впливу зовнішніх факторів на процес реалізації видавничої продукції через інтернет-магазини має описовий характер, незважаючи на аналіз причинно-наслідкових зв'язків. У багатьох випадках вплив кожного фактора визначається окремо і не враховується одночасна взаємодія інших факторів. Це пов'язано з тим, що